

Lo Joanòt deu pont deu Lui

Un còp èra en Bernadets, un par de vielhs paisans qui demoravan en un ostalòt aus estrèms deu vilatge. Anaís e Pèir de Capdeviela ne s'avèn pas jamei podut amainadar.

Un dia en se'n tornar de pescar, just s'avè passat lo pont deu Lui, pèir de Capdeviela qu'entenó a gemicar. Que s'estè, que virè los uelhs deu costats dont pujavan los bramets, que s'apressè e que vedó a un nenè. Un bèth nenè usclat de pèth au miei de la chaborra.

Que s'espiè tot autorn d'eth s'arrés ne tornavan. Puish que's prenó lo nenè a la braça e que'u se'n miè tà casa.

- On as trobat aqueste mainadet ce'u demandè Anaís de Capdeviela, estomagada per aquesta tròba inesperada ?

- Suu cant deu Lui, ce responó Pèir.

L'endedia qu'anèn trobar lo maire deu vilatge e los gendarmas. Aficas qu'estón tabardejadas per tot lo vesiat. Au cap d'uas setmanas, manca de responsa, qu'estó decidit de'us hidar lo mainat a educar : que l'aperèn Joan.

Anaís e Pèir qu'aimèn e qu'eduquèn aqueth nin inesperat com s'estosse lor. E n'avón pas jamei a plànher se'n. Que'us ajudava e credèva en totas causas e qu'aprenèva de plan lo son ròtle avenir d'eretèr de Capdeviela.

Totun, devath la premuda de l'abat Pecasso, qu'èra just annat de cinc ans quan estó decidit de l'enviar tà l'escòla. Aquiu, los autes que'u regetèn. La color de pèth, los prejutjats e los tracassís deu vilatge contra los pairs. Aqueras annadas qu'estón un camin de crotz. E los brums ne s'esbassibèn pas en hant-se mei gran.

Au temps deus bals e de las amors que comencè de frequentar los estanquets deu vilatge e las hèstas deu parçan. Mes la soa istòria qu'èra sabuda e totas las gojatas qui l'agradavan que'u n'envièn tà péisher. De l'amarum qui'n tirè, que's hasó bèth drin solitari e aurèste de tempèri.

Un dia, que deishava de pescar quan ua vielhòta e l'arribè de cap suu pont deu Lui. Ua vielhòta tota croishida, deu pèu gris, ariçat e qui s'arrossegava suu barròt dab un tistèth arràs de lenha, los uelhs claverats sus eth. Just s'avè passat lo pont que's gahè los pès a un pòst e que s'espatarrè. Joan que l'ajudè a lhevà's, que tornè plear lo tistèth e shens demandar arren que'u portè ençò de son.

- Que'm semblas beròi serviciau, gojat ! ce digó la vielha hemna. Tant qu'i èm, e't pòdi demandar unhaute servici ?

- Ah ! E çò qui seré, ce hasó Joan ?

- Que'm hèn hrèita uns ingredients entà ua potinga ce digó era.

- Digatz donc, ne sèi pas si saberèi tot hà'c.

- Que'm cau purmèr ua tusca de crin de bitèrna deu Vinhamala.

L'endematin, lo Joan que's pleè lo sacotet e lo cujon e que la gahè tau vinhamala. En camin que trobè un tropet d'omiòts suu cant d'un gavòt. Que se i hasèn a bastir un pont entà passà'u. Shens esitar, lo gojat que prenó un bèth arram qui jasèva au pè d'un hreisho e que'u pausè en suspart de l'aiga. Atau los omiòts que podón anar.

- Que'ns as hèit gran servici, òmi ! E podem har quauqu'arren entà't mercejar ?

- E'm saberetz díser on pòdi trobar ua bitèrna en v'ac pregar, ce responó ? Que'm cau ua tusca de crin entà ua vielhòta.

- Que trobaràs a un tropèth de bitèrnas en seguint aqueste arrèc, per la hauta montanha. Mes avisa-t-i ! Que son guardadas per Mulat-Barbe e los sons patos, un aulhèr de crànher, lo qui ved tot, lo qui enten tot e qui sap tot.

- E coneishetz ua astúcia entà borrar aqueth creat, ce demandè Joan ?

- Que balharàs aqueths talhucs de carn cruda aus cans e que't prenes aqueth barricòt de cervesa entau mèste. Aqueth aujami non las sap resistir. Que'u pausaràs caradament peus candaus. Quan e'u tròbe, que'u se va shucar en uas horrupadas, e de la castanha qui n'aja, que va roncar un bon pausòt e qu'averàs tot leser de cuélher çò qui't cau de crin.

Lo Joan que mercejà aus omiòts, que's hasó seguir lo barricòt de cervesa e que tornè gahar lo

camin. Qu'arribè en ua coma on peishèva un tropèth de bitèrnas, dab au ras, sedut sus un lavàs, un gigant barbalonga com lo dia, blanca com la neu, bonet pihat suu cap... Mulat-Barbe ! Los dus patos que siestejavan a l'ompra d'un om, que's quilhèn, que flairèn e que's gahèn a nhaular. Qu'anèn de cap au hòravienut qui'us esperava au darrèr d'un vielh murret de peiras e que barèn autorn d'eth, chepicats. Quan lo paisanòt e'us dè la carn cruda que s'ataisèn. Lavetz que pausè lo barricòt e que s'anè estujar shens hà's véder d'arrés. En arribant, Mulat-Barbe qu'avó un bèth estrangale de's véder atau aqueste objècte qui'u hasè virar lo cap. Que s'espità tà dreita e tà esquerra, bona pausa, a puish que's gahè lo barricòt, que tornè tau corou e que'u se bevó tot en uns horrups.

Lo pastor qu'arroncava e que dromiva au pregon quan Joan entrè dens l'ariau dab los patos qui'u seguivan shens se'n dar mei. Atau lo gojat que's podó cuélher tot lo crin de bitèrna qui'u calè e que'u portè a la vielha hemna.

- B'ès estat esdeburiu ce digó aquesta !

- N'estó pas tròp complicat, ce responó lo joen. Mes adara se pòdi enquèra har quauqu'arren per vosautes ?

- Lo men compte ne i ei pas ce hasó la vielhòta. Si n'ès tostemp senh, que'm caleré enquèra un perla d'aur, de las qui produseishen las coscorolhas deu Laring.

Lo Joanòt que s'estè un pausòt, empensat, puish que prenó conjat. Lendedia a punta d'auga que la gahè tau Laring. En arribant suu cant de l'arriu que trobè a un eupròcte qui las tirava totas entà passar un arrebòt. Shens demandar arren, lo gojat que prenó la bestiòta e que la pausè de l'auta part deu calhau.

- Qu'ès estat plan serviciau, beròi, ce digó lo triton ! Demanda'm çò qui vòs se't pòdi mercejar !

- E saberés on pòdi trobar coscorolhas dens aqueste arriu, ce demandè lo gojat ?

- Que las trobaràs au gorg de Morteròt, ce responó l'animau. Mes avisa-t-i ! Que son au hons de l'aiga, que't va caler nadar au pregon shens bohar. Quan n'ajas besonh, pensa a jo e que saberàs...

Quan arribè au clòt de Morteròt, lo Joanòt que pagerè de plan tota la dificultat de la hèita. Que pensè a l'eupròcte e que capejè. Just s'avisè las coscorolhas, déjà l'alet que'u mancava, que's deishè pujar tà la flor de l'aiga e que's demorè sus la greva calhavuda, ahanat. Que'u caló tres ensajs entà tocar lo hons e gahar la perla de qui'u calè.

- B'ès tu cueisha de valent, ce hasó la vielha en vede'u a tornar !

- Aquera n'era pas un petit tribulòci, ce responó lo paisanòt. Etz d'aplomb dab lo vòste compte ?

- Nanni, que'm hèn enquèra hrèita uas causòtas, si n'ei pas tròp abusar.

- Digatz donc !

- Que'm cau ua flor d'Immortèla roja e negra deu Pic d'Ania, ce digó la vielhòta.

- Pr'amor de vos, ce'u tornè lo Joanòt.

A nueit passada lo gojat que's prenó la biaça e lo cujon e que partí tà la montanha. Arribat au Pas de l'Òsca, que trobè a ua mair agla qui's lamentava pr'amor lo petiton qu'era cadut deu nid e ara que's trobava au hons d'ua halha dont ne'u podèva pas tirar. Shens hà's pregar lo joen que baishè au mei har au perhons de la halha. Dab grans principis que gahè l'auseron e que'u tirè de l'engueish.

- Que m'as sauvat lo hilhon, ce hasó l'agla ! Quin saberí mercejà-t ?

- E saberés on pòdi trobar ua flor d'Immortèla roja e negra, ce demandè lo Joanòt ?

- E vedes aquera tuta, acerà, peus penents de l'Ania ? Acerà que floreish de las flors rojas e negras. Mes atencion ! Lo Caishali que la gueita, un gigant herotge. Quan n'ajas besonh, pensa a jo e que't vienerèi ajudar !

Un còp arribat au dret de l'espuga, lo gojat qu'avisè a un gigant qui siestejava davant l'entrada. Qu'aperè l'agla en pensada. Lèu aquesta qu'arribè e que's gahè a barar au torn de l'aujami en hant-se au mei près. Quan lo Caishali e's desvelhè qu'avó un bèth estrangale de's véder atau provocat. Que's quilhè e que voló acaçar l'ausèth qui'u s'estremè de la tuta. Lavetz lo Joanòt qui s'estujava au darrèr d'un arròc qu'avó tot leser de s'apoderar la flora roja e negra e de hugir au gran córrer.

- Tu, n'as pas paur a la bruma, ce'u hasó la vielhòta !

- Que'm demandí totun perquè hèi tot aquerò, ce responó.

- Lo ton coratge que rescampensat, ce digó era. Mes adara, que'm manca ua darrèra causòta. Ua oleta d'obsidiana deu Joan Pèir, entà còser tot aquò.

- Quauqu'arren de mei riale tant qu'i èm, ce sospirè lo gojat !

A punta d'auga lo hilh de Capdeviela que's hiquè lo camin deu Pic d'Aussau devath los pès. A l'entrada d'un espasadet que trobè a un marro esbarrit e qui behelava permor que's cercava lo tropèth. Que'us se prenó sus l'esquia e que tornè partir. Au sortit de l'espasadet, l'aulhada que peishèva en un candau.

- Que m'as hèi gran ajuda, ce hasó lo marro. Que pòdi har per te mercejar ?

- E saberés on pòdi trobar a ua oleta d'obsidiana, ce demandè lo gojat ?

- Que'n trobaràs acerà, au pè d'aqueste malh, ce responó la bèstia. Mes avisa't ! Lo siti qu'ei guardat peus Peluts, que son gigants aurèstes. Que't vam ajudar. Que't vas cambiar en marro e anar dab lo tropèth. Jo que demorarèi aci, a l'estujòu. Quan passetz au pè deu malh que't peneràs l'oleta au còth en plaça de l'esquireta e que te'n poderàs tornar dab l'arramat.

Tau dit tau hèit...

La vielhòta que's prenó l'oleta, que i getè lo crin de bitèrna, la perla de coscorolha, la flor d'Immortèla roja e negra e que hiquè a còser sus la placa deu horn.

- Adara que vas saber, ce digó en espiant au Joanòt...

E que's bevó la potinga. Autanlèu que's trasmudè en ua gojata superbèra... Lo gojaton que n'estó esmiraglat.

- Que soi la princessa Lucia, que soi estada encantada e hòrbandida per ua lèda broisha deu men rejaume peus Pirenèus. Que m'as desembroishida. Adara que'm vas seguir, lo men endretòt que serà ton.

Que's maridèn, bera pausa que viscón ras e ras, urós, e qu'avón hera de familha.

Uei, si'vs passejatz per Bernadets, aus estrèms deu vilatge, que poderatz véder un bèth horat dens lo paisatge e los mei vielhs que'vs diseràn aqueste endret que s'aperava Capdeviela...